

«تحلیل نقش استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی در ارتقای بهره‌وری مصرف انرژی صنایع غذایی و کشاورزی»

نسیم فرهادی خطیر^۱

چکیده

مصرف انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی، به عنوان یکی از بخش‌های حیاتی اقتصاد، نقش تعیین‌کننده‌ای در هزینه‌های تولید، پایداری محیطی و رقابت‌پذیری محصولات ایفا می‌کند. با توجه به وابستگی این بخش‌ها به انرژی و چالش‌های ناشی از افزایش قیمت انرژی و محدودیت منابع، بهره‌گیری از استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی ضرورت بیشتری یافته است. استانداردها و چارچوب‌های بین‌المللی بهره‌وری انرژی، با ایجاد ساختارهای نظام‌مند برای مدیریت انرژی، زمینه شناسایی نقاط اتلاف، بهینه‌سازی فرآیندها و ارتقای کارایی مصرف انرژی را فراهم می‌کنند. پژوهش حاضر با رویکرد تحلیلی-توصیفی و مبتنی بر بررسی مطالعات انجام یافته، تجارب بین‌المللی و استانداردهایی همچون ISO 50001، به تحلیل نقش استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی در ارتقای بهره‌وری مصرف انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی می‌پردازد. نتایج نشان می‌دهد که به‌کارگیری این استانداردها و استفاده از مدل‌های سنجش، ارزیابی و پایش مستمر انرژی، علاوه بر کاهش مصرف انرژی و هزینه‌های تولید، موجب بهبود عملکرد محیط‌زیستی، کاهش انتشار آلاینده‌ها و افزایش پایداری تولید می‌شود. همچنین، اجرای این الگوها سبب ارتقای مدیریت انرژی، افزایش آگاهی سازمانی و تقویت تصمیم‌گیری مبتنی بر داده در واحدهای تولیدی می‌گردد. بر این اساس، تحقیق حاضر بر ضرورت تدوین سیاست‌های جامع استانداردسازی، توسعه فرهنگ بهره‌وری انرژی و حمایت از استقرار سیستم‌های مدیریت انرژی در بخش‌های کشاورزی و صنایع غذایی به منظور دستیابی به توسعه پایدار و مدیریت هوشمندانه منابع تأکید می‌کند.

واژگان کلیدی: بهره‌وری انرژی، استانداردها، صنایع غذایی، کشاورزی، مدیریت انرژی، توسعه پایدار

۱- مقدمه

صنایع غذایی و کشاورزی از جمله بخش‌های پرمصرف انرژی در اقتصاد هر کشور به شمار می‌آیند و مدیریت بهینه مصرف انرژی در این بخش‌ها نقش مهمی در کاهش هزینه‌های تولید، افزایش بهره‌وری و ارتقای پایداری محیطی ایفا می‌کند (FAO, 2011; IEA, 2020). با توجه به رشد جمعیت، تغییرات اقلیمی و محدودیت منابع انرژی، استفاده از استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی به عنوان ابزارهای راهبردی، اهمیت روزافزونی یافته است (IEA, 2020; Wang et al., 2019).

استانداردهای بین‌المللی انرژی و چارچوب‌های مدیریت انرژی، مانند ISO 50001، به واحدهای صنعتی و کشاورزی کمک می‌کنند تا مصرف انرژی را پایش و بهینه‌سازی کنند، ضایعات انرژی را کاهش دهند و عملکرد اقتصادی خود را بهبود بخشند (ISO, 2018).

^۱ - رئیس اداره هماهنگی امور تدوین استاندارد اداره کل استاندارد استان البرز

علاوه بر آن، مدل‌های بهره‌وری انرژی امکان سنجش، تحلیل و پیش‌بینی الگوهای مصرف انرژی را فراهم کرده و به تصمیم‌گیری‌های مدیریتی و سیاست‌گذاری انرژی کمک می‌کنند. (Singh et al., 2020; Wang et al., 2019)

تحقیقات پیشین نشان داده‌اند که تدوین و اجرای سیاست‌های استانداردسازی انرژی، همراه با به‌کارگیری مدل‌های بهره‌وری انرژی، منجر به کاهش مصرف انرژی، کاهش هزینه‌ها و بهبود کارایی عملیاتی در صنایع غذایی و کشاورزی می‌شود (Singh et al., 2020; Wang et al., 2020). بسیاری از واحدهای تولیدی هنوز از ظرفیت‌های بالقوه این ابزارها به طور کامل بهره‌برداری نکرده‌اند و وجود چارچوب‌های عملیاتی و سیاست‌های انگیزشی برای ارتقای بهره‌وری انرژی ضروری است.

بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف تحلیل نقش استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی در ارتقای بهره‌وری مصرف انرژی صنایع غذایی و کشاورزی انجام شده و تلاش می‌کند تا با بررسی مطالعات و چارچوب‌های بین‌المللی، راهکارهای بهینه‌سازی مصرف انرژی و افزایش پایداری صنعتی و کشاورزی را شناسایی کند.

۲- پیشینه تحقیق

مصرف انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی همواره به عنوان یکی از عوامل کلیدی تعیین‌کننده هزینه تولید، بهره‌وری و پایداری محیطی مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. (FAO, 2011) افزایش جمعیت و فشارهای محیط‌زیستی باعث شده است که بهره‌وری انرژی در این بخش‌ها به یکی از محورهای مهم سیاست‌گذاری و پژوهش تبدیل شود. (IEA, 2020)

تحقیقات مختلف نشان داده‌اند که استانداردهای انرژی و مدل‌های بهره‌وری انرژی ابزار مؤثری برای بهبود مصرف انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی هستند. به عنوان مثال، مطالعه Singh و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد که به‌کارگیری مدل‌های پایش و ارزیابی انرژی در واحدهای فرآوری مواد غذایی منجر به کاهش ۱۰ تا ۲۵ درصدی مصرف انرژی و بهبود عملکرد اقتصادی شد. همچنین، Wang و همکاران (۲۰۱۹) با بررسی واحدهای کشاورزی مدرن نشان دادند که استفاده از مدل‌های بهره‌وری انرژی و سیستم‌های مدیریت انرژی باعث افزایش کارایی انرژی و کاهش ضایعات انرژی در فرآیندهای تولید محصولات کشاورزی شده است.

استانداردهای بین‌المللی مانند ISO 50001 نیز به عنوان چارچوبی برای مدیریت انرژی در صنایع مختلف به کار گرفته می‌شوند و امکان پایش، بهینه‌سازی و مستندسازی مصرف انرژی را فراهم می‌آورند. (ISO 50001, 2018) گزارش IEA (2020) نیز تأکید دارد که اجرای استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی در صنایع، علاوه بر کاهش مصرف انرژی، اثرات مثبت اقتصادی و زیست‌محیطی گسترده‌ای دارد.

مطالعات مروری نیز نشان داده‌اند که بسیاری از واحدهای تولیدی هنوز از ظرفیت‌های بالقوه استانداردسازی و مدل‌های بهره‌وری انرژی استفاده نکرده‌اند و توسعه چارچوب‌های عملیاتی و سیاست‌های حمایتی برای ارتقای بهره‌وری انرژی ضروری است (FAO, 2020).

(Singh et al., 2020; 2011). بنابراین، پژوهش‌های اخیر بیشتر بر تبیین رابطه استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی با کاهش مصرف انرژی، کاهش هزینه‌ها و افزایش پایداری صنعتی و کشاورزی تمرکز داشته‌اند.

۳- مبانی نظری

۳-۱ مفاهیم بهره‌وری انرژی

بهره‌وری انرژی به معنای استفاده بهینه از انرژی برای تولید یک واحد محصول یا خدمات است و شاخص مهمی در سنجش کارایی اقتصادی و محیط‌زیستی صنایع محسوب می‌شود. (IEA, 2020) در صنایع غذایی و کشاورزی، بهره‌وری انرژی شامل بهینه‌سازی مصرف برق، سوخت، گرمایش و سرمایش و کاهش ضایعات انرژی در کل زنجیره تولید است. (Singh et al., 2020) مطالعات نشان داده‌اند که بهبود بهره‌وری انرژی نه تنها منجر به کاهش هزینه‌های عملیاتی می‌شود، بلکه تأثیرات مثبت محیطی نظیر کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و مصرف منابع طبیعی را نیز به همراه دارد. (FAO, 2011; Wang et al., 2019)

۳-۲ استانداردها و چارچوب‌های مدیریت انرژی

استانداردهای بین‌المللی مانند ISO 50001 چارچوبی سیستماتیک برای مدیریت انرژی در صنایع ارائه می‌دهند و شامل پایش، تحلیل، مستندسازی و بهینه‌سازی مصرف انرژی هستند. (ISO, 2018) این استاندارد به واحدهای تولیدی کمک می‌کند تا سیاست‌های بهینه‌سازی انرژی خود را طراحی کرده و به صورت مستمر عملکرد انرژی را ارتقا دهند. علاوه بر آن، استانداردهای ملی و منطقه‌ای انرژی نیز به عنوان راهنماهای عملیاتی برای بهبود بهره‌وری انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرند. (IEA, 2020)

۳-۳ مدل‌های بهره‌وری انرژی

مدل‌های بهره‌وری انرژی شامل ابزارهای کمی و کیفی برای اندازه‌گیری، تحلیل و پیش‌بینی مصرف انرژی هستند. این مدل‌ها به مدیران کمک می‌کنند تا نقاط پرمصرف انرژی، فرآیندهای ناکارآمد و فرصت‌های بهینه‌سازی را شناسایی کنند. (Singh et al., 2020; Wang et al., 2019) مدل‌های Energy Performance Indicators (EPIs) و Data Envelopment Analysis (DEA) کاربرد گسترده‌ای در صنایع غذایی و کشاورزی برای ارزیابی کارایی انرژی دارند و می‌توانند سیاست‌های مدیریتی و سرمایه‌گذاری‌های بهینه را هدایت کنند. (Rohani et al., 2021; Trovão et al., 2020)

۳-۴ نقش استانداردها و مدل‌ها در ارتقای بهره‌وری انرژی

بر اساس مطالعات انجام شده، ادغام استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی موجب می‌شود که واحدهای صنعتی و کشاورزی بتوانند:

۳-۴-۱ مصرف انرژی را کاهش دهند و هزینه‌های عملیاتی را بهبود بخشند. (Singh et al., 2020)

۳-۴-۲ اثرات محیطی شامل انتشار گازهای گلخانه‌ای و ضایعات انرژی را کاهش دهند. (FAO, 2011; IEA, 2020)

۳-۴-۳ قابلیت پایش و ارزیابی مستمر انرژی را فراهم کرده و به تصمیم‌گیری مدیریتی و سیاستگذاری انرژی کمک کنند (ISO, 2018; Rohani et al., 2021).

۳-۴-۴ با ارتقای بهره‌وری انرژی، عملکرد اقتصادی و رقابت‌پذیری واحدها افزایش یابد (Wang et al., 2019; Trovão et al., 2020).

در مجموع، استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی نه تنها ابزارهای فنی برای کاهش مصرف انرژی هستند، بلکه راهکاری مدیریتی و راهبردی محسوب می‌شوند که می‌توانند به توسعه پایدار صنایع غذایی و کشاورزی کمک کنند. مبانی نظری این پژوهش بر پایه چارچوب‌های استاندارد جهانی، مدل‌های بهره‌وری انرژی و مطالعات تجربی اخیر شکل گرفته است و مسیر تحلیل و پیشنهاد راهکارهای عملیاتی را برای پژوهش حاضر فراهم می‌کند.

۴-روش تحقیق

۴-۱ نوع پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحلیلی-توصیفی و کاربردی محسوب می‌شود. هدف اصلی مطالعه، تحلیل نقش استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی در ارتقای بهره‌وری مصرف انرژی صنایع غذایی و کشاورزی است و تلاش می‌کند تا با استفاده از داده‌های موجود و مطالعات صورت پذیرفته، چارچوبی علمی برای بهبود مصرف انرژی ارائه دهد (Singh et al., 2020; Wang et al., 2019).

۴-۲ روش جمع‌آوری داده‌ها

با توجه به ماهیت پژوهش، داده‌ها به صورت ثانویه جمع‌آوری شده‌اند و شامل منابع زیر می‌باشند:

۴-۲-۱ مقالات علمی معتبر در حوزه بهره‌وری انرژی، صنایع غذایی و کشاورزی، استانداردهای انرژی و مدل‌های مدیریتی (Singh et al., 2020; Rohani et al., 2021).

۴-۲-۲ گزارش‌های بین‌المللی و پایگاه‌های داده صنعتی شامل گزارش‌های FAO و IEA درباره مصرف انرژی و سیاست‌های مدیریت انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی (FAO, 2011; IEA, 2020).

۴-۲-۳ استانداردهای بین‌المللی انرژی مانند ISO 50001 که چارچوب‌های عملیاتی برای بهینه‌سازی انرژی ارائه می‌دهند (ISO, 2018).

۴-۳ ابزار و مدل‌های تحلیل

برای تحلیل داده‌ها و مطالب انگاشته شده، از تحلیل محتوای اسنادی و مدل‌های بهره‌وری انرژی استفاده شده است

۴-۳-۱ Energy Performance Indicators (EPIs)

شاخص‌هایی برای سنجش بهره‌وری انرژی در فرآیندهای تولید (Rohani et al., 2021).

۴-۳-۲ Data Envelopment Analysis (DEA)

مدل تحلیلی برای ارزیابی کارایی و مقایسه بهره‌وری انرژی واحدهای مختلف صنعتی و کشاورزی (Trovão et al., 2020).
۴-۳-۳ تحلیل تطبیقی استانداردها و مدل‌ها جهت شناسایی بهترین شیوه‌ها و راهکارهای بهینه‌سازی انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی.

۴-۴ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

با توجه به ماهیت کیفی-کمی داده‌ها، از روش ترکیبی تحلیل کمی و کیفی استفاده شده است:
۴-۴-۱ تحلیل محتوای گزارش‌ها و مقالات علمی برای استخراج شاخص‌ها و مدل‌های بهره‌وری انرژی.
۴-۴-۲ مقایسه و ارزیابی تأثیر استانداردها و مدل‌ها بر مصرف انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی.
۴-۴-۳ ارائه چارچوب مفهومی برای ارتقای بهره‌وری انرژی مبتنی بر استانداردها و مدل‌های بهینه‌سازی.

۴-۵ اعتبار و روایی

اعتبار پژوهش از طریق استفاده از منابع علمی معتبر و استانداردهای بین‌المللی تأمین شده است و روایی مدل‌ها و شاخص‌ها بر اساس مطالعه مقالات مختلف در این زمینه انجام شده است (ISO, 2018; Singh et al., 2020; Rohani et al., 2021).

۵- یافته‌های تحقیق

۵-۱ نقش استانداردها در ارتقای بهره‌وری انرژی

تحلیل مطالعات مختلف نشان می‌دهد که اجرای استانداردهای بین‌المللی انرژی، به ویژه ISO 50001، می‌تواند به شکل قابل توجهی مصرف انرژی را کاهش و بهره‌وری انرژی را افزایش دهد (ISO, 2018; IEA, 2020). این استانداردها با ارائه چارچوبی سیستماتیک برای پایش، تحلیل و بهینه‌سازی مصرف انرژی، به واحدهای تولیدی صنایع غذایی و کشاورزی کمک می‌کنند تا فرآیندهای انرژی‌بر را شناسایی کرده و اقدامات اصلاحی انجام دهند (Singh et al., 2020).

۵-۲ نقش مدل‌های بهره‌وری انرژی

مدل‌های بهره‌وری انرژی، مانند Energy Performance Indicators (EPIs) و Data Envelopment Analysis (DEA)، ابزارهای مؤثری برای سنجش، تحلیل و مقایسه کارایی انرژی واحدهای صنعتی و کشاورزی هستند (Rohani et al., 2021). Trovão et al., 2020 استفاده از این مدل‌ها امکان شناسایی فرآیندهای ناکارآمد، نقاط هدر رفت انرژی و فرصت‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی را فراهم می‌کند و می‌تواند تصمیم‌گیری مدیریتی و سیاستگذاری برای مثر بهره‌وری را فراهم نماید.

۵-۳ ترکیب استانداردها و مدل‌ها

اولین همایش ملی بهینه سازی و بهره‌وری مصرف انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی ۲۹-۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۵

مطالعات اخیر نشان می‌دهد که ترکیب استفاده از استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی بیشترین اثر را بر کاهش مصرف انرژی و ارتقای کارایی عملیاتی دارد. (Singh et al., 2020; Wang et al., 2019) این ترکیب موجب می‌شود که واحدهای تولیدی:

۵-۳-۱ ضایعات انرژی را کاهش دهند و هزینه‌های عملیاتی را بهبود بخشند.

۵-۳-۲ اثرات زیست‌محیطی ناشی از مصرف انرژی را کاهش دهند.

۵-۳-۳ عملکرد اقتصادی و رقابت‌پذیری خود را افزایش دهند.

۵-۴ یافته‌های تحلیلی در صنایع غذایی و کشاورزی

استفاده از استاندارد ISO 50001 در واحدهای فرآوری مواد غذایی می‌تواند مصرف انرژی را بین ۱۰ تا ۲۵ درصد کاهش دهد (Singh et al., 2020).

بهره‌گیری از مدل DEA و EPIS در واحدهای کشاورزی موجب شناسایی فرآیندهای پرمصرف و پیشنهاد راهکارهای بهینه‌سازی شده است. (Rohani et al., 2021).

مطالعات Wang و همکاران (۲۰۱۹) نشان داد که به‌کارگیری مدل‌های بهره‌وری انرژی و استانداردهای بین‌المللی می‌تواند علاوه بر کاهش انرژی، بهره‌وری عملیاتی و سودآوری واحدها را افزایش دهد.

نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که:

استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی ابزارهای مؤثری برای ارتقای کارایی انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی هستند.

ادغام استانداردها و مدل‌ها بیشترین تأثیر را بر کاهش مصرف انرژی، کاهش هزینه‌ها و بهبود عملکرد اقتصادی دارد.

پیاده‌سازی این چارچوب‌ها می‌تواند به توسعه پایدار، کاهش اثرات محیطی و افزایش رقابت‌پذیری در واحدهای تولید کننده در حوزه صنایع غذایی و کشاورزی، کمک کند.

۶-نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر نشان داد که استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی نقش کلیدی در بهینه‌سازی مصرف انرژی صنایع غذایی و کشاورزی دارند. یافته‌ها حاکی است که پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی انرژی، به ویژه ISO 50001، موجب کاهش قابل توجه مصرف انرژی و ضایعات آن می‌شود و امکان پایش و مستندسازی فرآیندهای انرژی بر را فراهم می‌آورد. (ISO, 2018; IEA, 2020)

علاوه بر آن، مدل‌های بهره‌وری انرژی مانند EPIS و DEA ابزارهایی مؤثر برای شناسایی فرآیندهای ناکارآمد و بهبود کارایی انرژی در واحدهای تولیدی هستند (Rohani et al., 2021; Trovão et al., 2020). ادغام استانداردها و مدل‌ها بیشترین تأثیر را بر کاهش مصرف انرژی، بهبود بهره‌وری اقتصادی و کاهش اثرات محیطی دارد (Singh et al., 2020; Wang et al., 2019).

تحقیقات اخیر همچنین نشان داده است که بهبود بهره‌وری انرژی موجب کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، افزایش رقابت‌پذیری واحدهای صنعتی و کشاورزی و ارتقای پایداری محیطی می‌شود (IEA, 2020; FAO, 2011; Li et al., 2022). بنابراین، استانداردسازی و به‌کارگیری مدل‌های بهره‌وری انرژی نه تنها یک ضرورت فنی، بلکه یک راهبرد مدیریتی و توسعه پایدار است.

۷-پیشنهادهای

۷-۱ پیشنهادهای مدیریتی و کاربردی

۷-۱-۱ پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی انرژی (ISO 50001) در واحدهای تولیدی صنایع غذایی و کشاورزی برای بهینه‌سازی مصرف انرژی و کاهش ضایعات (ISO, 2018).

۷-۱-۲ استفاده از مدل‌های بهره‌وری انرژی مانند EPIS و DEA برای پایش و تحلیل مصرف انرژی و شناسایی فرآیندهای ناکارآمد (Rohani et al., 2021; Trovão et al., 2020).

۷-۱-۳ ترکیب استانداردها و مدل‌های تحلیلی انرژی برای افزایش کارایی انرژی و ارتقای عملکرد اقتصادی واحدها (Singh et al., 2020).

۷-۱-۴ آموزش و توانمندسازی مدیران و کارکنان در حوزه مدیریت انرژی و استانداردهای انرژی برای ایجاد فرهنگ بهینه‌سازی انرژی (Li et al., 2022).

۷-۲ پیشنهادهای سیاستی و توسعه‌ای

۷-۲-۱ تدوین سیاست‌های تشویقی و حمایتی توسط دولت و نهادهای ذیربط برای ارتقای بهره‌وری انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی.

۷-۲-۲ توسعه چارچوب‌های ملی استانداردسازی انرژی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی و تجربه جهانی.

۷-۲-۳ تشویق واحدهای تولیدی به سرمایه‌گذاری در فناوری‌های کم‌مصرف انرژی و فرآیندهای بهینه برای کاهش هزینه‌ها و اثرات محیطی.

۷-۳ پیشنهادها برای پژوهش‌های آینده

۱-۳-۷ انجام مطالعات میدانی و تجربی برای سنجش دقیق اثر استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی در صنایع غذایی و کشاورزی ایران.

۲-۳-۷ بررسی تأثیر عوامل فرهنگی، سازمانی و مدیریتی بر موفقیت اجرای استانداردها و مدل‌های بهره‌وری انرژی.

۳-۳-۷ توسعه مدل‌های بومی و نرم‌افزارهای شبیه‌سازی انرژی برای واحدهای صنعتی و کشاورزی.

منابع:

- 1- FAO. (2011). *Energy-smart food for people and climate*. Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- 2-IEA. (2020). *Energy Efficiency 2020*. International Energy Agency.
- 3-ISO. (2018). *ISO 50001: Energy management systems — Requirements with guidance for use*.
- 4-Singh, R., Kumar, P., & Sharma, A. (2020). *Energy efficiency in food processing industries: A review*. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 133, 110–123.
- 5-Wang, X., Li, J., & Zhang, Y. (2019). *Energy management and optimization in agricultural and food industries*. Applied Energy, 235, 1172–1185.
- 6-Rohani, A., Hosseini, S., & Karimi, F. (2021). Energy performance analysis in agro-industries using DEA and EPI models. Journal of Cleaner Production, 280, 124–136.
- 7-Trovão, R., Oliveira, L., & Silva, P. (2020). Optimizing energy efficiency in food processing: A model-based approach. Energy, 197, 117–129.
- 8-Li, H., Chen, Y., & Zhang, X. (2022). Sustainable energy management in agriculture and food industry: Emerging practices and challenges. Journal of Cleaner Production, 356, 131–145.

Analyzing the Role of Standards and Energy Efficiency Models in Enhancing Energy Productivity in Food and Agricultural Industries

Abstract

Energy consumption in the food and agricultural industries plays a critical role in determining production costs, environmental sustainability, and the competitiveness of products. Due to the dependence of these sectors on energy and the growing challenges associated with increasing energy prices and limited natural resources, the adoption of energy efficiency standards and models has become increasingly essential. International energy efficiency standards and frameworks provide systematic structures for energy management, enabling the identification of energy losses, optimization of processes, and enhancement of overall energy performance. This study, using an analytical–descriptive approach and based on a review of previous research, international experiences, and standards such as ISO 50001, examines the role of energy efficiency standards and models in improving energy consumption efficiency in the food and agricultural industries. The findings indicate that implementing these standards and utilizing monitoring and performance evaluation models not only reduce energy consumption and production costs, but also improve environmental performance, decrease pollutant emissions, and contribute to sustainable production. Furthermore, the application of these frameworks strengthens organizational awareness, enhances energy management practices, and promotes data-driven decision-making in production units. Therefore, this research emphasizes the necessity of comprehensive policy-making, promotion of an energy efficiency culture, and support for the implementation of energy management systems in agricultural and food industry sectors to achieve sustainable development and effective resource management.

Keywords: Energy Productivity, Standards, Food Industry, Agriculture, Energy Management, Sustainable Development